

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

ODLUKA
O SKUPNOM IZUZEĆU SPORAZUMA IZMEĐU GOSPODARSKIH SUBJEKATA
KOJI DJELUJU NA RAZLIČITIM RAZINAMA PROIZVODNJE ODNOSNO
DISTRIBUCIJE (VERTIKALNI SPORAZUMI)

Sarajevo

Siječanj 2006. godine

Na temelju članka 25. stavka (1) točka a) i članka 7. stavka (2) Zakona o konkurenciji (»Službeni glasnik BiH«, broj 48/05), Konkurencijsko vijeće na 22. (dvadesetdrugoj) sjednici održanoj dana 24. siječnja 2006. godine, je donijelo

**ODLUKU
O SKUPNOM IZUZEĆU SPORAZUMA IZMEĐU GOSPODARSKIH SUBJEKATA
KOJI DJELUJU NA RAZLIČITIM RAZINAMA PROIZVODNJE ODNOSNO
DISTRIBUCIJE (VERTIKALNI SPORAZUMI)**

I. OPĆE ODREDBE

**Članak 1.
(Predmet Odluke)**

Ovom Odlukom se utvrđuje skupno izuzeće sporazuma između gospodarskih subjekata koji djeluju na različitim razinama proizvodnje odnosno distribucije (u daljnjem tekstu: vertikalni sporazumi), ograničenja ili uvjeti koje sporazumi mogu, odnosno moraju sadržavati, kao i ostali uvjeti sukladno članka 7. Zakona o konkurenciji (u daljnjem tekstu: Zakon).

**Članak 2.
(Pojam vertikalnog sporazuma)**

Vertikalni sporazumi obuhvataju sporazume ili zajedničko djelovanje između dva i više gospodarskih subjekata koji djeluju na različitim razinama proizvodnje odnosno distribucije a odnose se na uvjete pod kojima gospodarski subjekti mogu kupovati, prodavati ili preprodavati određene proizvode ili usluge.

II. VERTIKALNI SPORAZUMI ZA SKUPNA IZUZEĆA

**Članak 3.
(Vertikalni sporazumi za skupno izuzeće)**

Skupno izuzeće se primjenjuje na vertikalne sporazume iz članka 7. stavka (1) točka b) Zakona, a posebice na:

- a) **Sporazume o isključivoj distribuciji** kojima se dobavljač obvezuje na prodaju proizvoda i/ili usluga koji su predmet sporazuma samo jednom odabranom distributeru na određenom teritoriju ili posebno određenoj skupini kupaca koja je isključivo dodijeljena tom distributeru.
- b) **Sporazume o selektivnoj distribuciji** kojima se dobavljač obvezuje posredno ili neposredno prodavati proizvode koji su predmet sporazuma samo distributerima izabranim na temelju transparentnih, posebnih kriterija, a distributeri se obvezuju da neće prodavati te proizvode neovlaštenim distributerima.
- c) **Sporazume o isključivoj kupnji** kojima se kupac obvezuje nabavljati proizvode, koji su predmet sporazuma, samo od određenog dobavljača.
- d) **Sporazume o isključivoj opskrbi** kojima se dobavljač neposredno ili posredno obvezuje prodavati proizvode koji su predmet sporazuma samo jednom kupcu na teritoriju Bosne i Hercegovine u svrhu specifične uporabe ili daljnje prodaje.

- e) **Sporazum o franchisingu** u kojem jedan gospodarski subjekt (davatelj franchise) daje drugome (primatelj franchise) u zamjenu za izravnu ili neizravnu financijsku naknadu pravo na iskorištavanje franchisinga, tj. paketa prava intelektualnog ili industrijskog vlasništva u svrhu proizvodnje i/ili prodaje određene vrste proizvoda ili pružanja usluga. Paket intelektualnog ili industrijskog vlasništva odnosi se na ime i zaštitni znak, robne žigove, know-how, modele, dizajn, autorska prava, tehnološko znanje ili patente koji će se koristiti za daljnju prodaju proizvoda ili usluga koji su predmet sporazuma s krajnjim korisnicima.

Sporazum o franchisingu ne primjenjuje se na sporazum o industrijskom (tehnološkom) franchisingu koji se odnosi na proizvodnju proizvoda ili na tehnološki proces u proizvodnji tih proizvoda.

- f) **Sporazume** koji sadrži odredbe koje se odnose na ustupanje prava intelektualnog vlasništva kupcu ili korištenje istih od strane kupca, pod uvjetom da te odredbe nisu primarni cilj takvih sporazuma i da su u izravnoj vezi s korištenjem, prodajom ili preprodajom ugovorenih proizvoda ili usluga od strane kupca ili njegovih klijenata.

Članak 4. (Primjena skupnog izuzeća)

Skupno izuzeće se primjenjuju na vertikalne sporazume iz članka 3. ove Odluke ako ispunjavaju uvjete iz članka 4. stavka (3) Zakona.

Članak 5. (Ukupni godišnji prihod)

Skupno izuzeće, u smislu čl. 3. i 4. ove Odluke, primjenjuju se na vertikalne sporazume sklopljene između udruženja gospodarskih subjekata i njegovih članova, ili između takvog udruženja i njegovih dobavljača, isključivo ako se svi njegovi članovi bave maloprodajom i ako niti jedan pojedinačni član takvog udruženja, zajedno sa njegovim povezanim gospodarskim subjektima nema ukupni godišnji prihod veći od 4.000.000 KM.

Članak 6. (Vertikalni sporazumi gospodarskih subjekata koji međusobno konkuriraju)

- (1) Skupno izuzeće, u smislu čl. 3. i 4. ove Odluke, ne primjenjuju se na vertikalne sporazume sklopljene između gospodarskih subjekata koji su međusobno konkurenti.
- (2) Skupno izuzeće, u smislu stavka (1) ovoga članka, se primjenjuju na vertikalne sporazume sklopljene između gospodarskih subjekata koji su međusobno konkurenti koji ne jamče jednaka prava i obveze svakoj od strana (nerecipročni vertikalni sporazumi), i ako:
- kupac nema ukupni godišnji prihod veći od 4.000.000 KM; ili
  - je dobavljač ujedno proizvođač i distributer proizvoda, dok je kupac samo distributer proizvoda koji su predmet sporazuma, ali ne proizvodi konkurentne proizvode (iz sporazuma), ili
  - je dobavljač davatelj usluga na nekoliko razina trgovine, dok kupac ne daje konkurirajuće usluge na razini trgovine na kojoj kupuje usluge iz predmetnog sporazuma.

III. OGRANIČENJA I UVJETI KOJE VERTIKALNI SPORAZUMI NE SMIJU SADRŽAVATI

Članak 7.

(Ograničenja koja vertikalni sporazumo ne smiju sadržavati)

Skupno izuzeće neće se primjenjivati na vertikalne sporazume koji neposredno ili posredno, samostalno ili zajedno s drugim faktorima koji su pod kontrolom ugovornih strana, imaju za cilj:

- a) ograničavanje prava kupca da slobodno određuje vlastite prodajne cijene proizvoda i usluga, ne isključujući mogućnost dobavljača da nametne maksimalnu prodajnu cijenu ili preporuči prodajnu cijenu, pod uvjetom da nije riječ o fiksnim ili minimalnim prodajnim cijenama, koje su rezultat izvršenog pritiska ili ponuđenog poticaja od bilo koje ugovorne strane;
- b) ograničavanje teritorija na kojem kupac može prodavati proizvode ili usluge koje su predmet sporazuma, ili skupine klijenata (potrošača) kojima može prodavati iste, izuzev u sljedećim slučajevima:
  - 1) kada se aktivna prodaja ograničava na neku isključivu teritoriju ili neku isključivu skupinu kupaca rezerviranu za dobavljača, ili koju dobavljač dodjeljuje drugom kupcu, ako takvo ograničenje ne služi za ograničavanje prodaje od strane kupčevih klijenata (neizravni kupci);
  - 2) kada se kupcu koji djeluje na razini veleprodaje ograničava prodaja (aktivna i pasivna) proizvoda krajnjim korisnicima;
  - 3) kada se članovima selektivnog distribucijskog sustava ograničava prodaja (aktivna i pasivna) proizvoda neovlaštenim distributerima na tržištima na kojima djeluju takavi sustavi; i
  - 4) kada se ograničava pravo kupcu rezervnih dijelova (komponenti), dobavljenih za ugrađivanje u novi proizvod, prodaja (aktivna ili pasivna) tih komponenti krajnjim korisnicima (konkurentnim dobavljačima) koji te dijelove koriste za proizvodnju iste vrste proizvoda, kao što je proizvod koji proizvodi dobavljač;
- c) ograničavanje prodaje (aktivne ili pasivne) proizvoda krajnjim korisnicima, članovima selektivnog distribucijskog sustava koji djeluju na razini maloprodaje, ne dovodeći u pitanje mogućnosti zabrane članu tog sustava selektivne distribucije da djeluje izvan ovlaštenog poslovnog prostora;
- d) ograničavanje međusobne opskrbe između distributera unutar sustava selektivne distribucije, kao i između distributera koji djeluju na različitoj razini trgovine;
- e) ograničavanje dogovoreno između dobavljača rezervnih dijelova i kupca koji ugrađuje te dijelove u novi proizvod, na temelju kojih dobavljač može samo prodavati dijelove, kao rezervne dijelove, krajnjim korisnicima ili serviserima, ili drugim davateljima usluga kojima kupac nije povjerio zadatak popravljanja ili servisiranja njegovih proizvoda.

Članak 8.

(Aktivna i pasivna prodaja)

- (1) Aktivnom prodajom, u smislu članka 7. ove Odluke, se smatra aktivan pristup kupcima (potrošačima) ili određenoj skupini kupaca koji se nalaze na isključivom teritoriju drugog distributera, sklapanje pojedinačnih ugovora, te poduzimanje mjera za ponudu proizvoda

tim kupcima, te uspostavljanje podružnica, skladišta ili distributivne mreže i promidžbe na isključivom teritoriju drugog distributera, posjećivanje kupaca, izravnim slanjem pošte kupcima što uključuje i internet, oglašavanje putem medija i drugih promotivnim aktivnostima usmjerenim isključivo na te kupce ili skupine kupaca na isključivom teritoriju drugog distributera.

- (2) Pasivnom prodajom, u smislu članka 7. ove Odluke, se smatra odgovaranje na pojedinačne zahtjeve kupaca (potrošača), uključujući isporuku proizvoda ili usluga takvim kupcima, ali takvo odgovaranje ne smije biti posljedica djelovanja aktivne prodaje. Opća promotivna djelovanja i reklamiranja u medijima ili internetu koja dosežu do kupaca ili skupina kupaca izvan isključivog teritorija drugih distributera, ali koja predstavljaju prihvatljiv i razuman način, kao rezultat razvoja tehnologije, dolaženja do kupaca ili skupina kupaca izvan tih teritorija, čine pasivnu prodaju.

Članak 9.

(Uvjeti koje vertikalni sporazumi ne smiju sadržavati)

Skupno izuzeće neće se primjenjivati na sljedeće obveze sadržane u vertikalnim sporazumima, i to:

- a) sve neposredne ili posredne obveze nekonkuriranja čije je trajanje neograničeno ili premašuje pet godina. Za obvezu nekonkuriranja koja se prešutno obnavlja i koja traje dulju od pet godina smatra se da je zaključena na neodređeni rok.
- b) sve neposredne ili posredne obveze radi kojih kupac, nakon prestanka sporazuma, ne smije proizvoditi, kupovati, prodavati ili preprodavati proizvode ili usluge, osim ako se takva obveza:
  - 1) ne odnosi na proizvode ili usluge koje konkuriraju proizvodima ili uslugama koji su predmet sporazuma (zamjenski proizvod); i
  - 2) ograničava na poslovni prostor i zemlju iz koje je kupac poslovno djelovao za vrijeme trajanja ugovora; i
  - 3) smatra potrebnom radi zaštite posebnog znanja (know-how) koje je dobavljač prenio kupcu, i

pod uvjetom da je trajanje takve obveze nekonkuriranja ograničeno na jednu godinu nakon prestanka sporazuma i ne isključuje mogućnost nametanja ograničenja koje nema rok trajanja i odnosi se na uporabu i otkrivanje posebnog znanja (know-how) koje nije javno dostupno odnosno objavljivo.

- c) neposredne ili posredne obveze članovima selektivnog distribucijskog sustava da ne smiju distribuirati (preprodavati) konkurentne marke proizvoda pojedinih dobavljača (tržišnih konkurenata).

IV. OBVEZA NEKONKURIRANJA I POSEBNA ZNANJA (KNOW – HOW)

Članak 10.

(Obveza nekonkuriranja i posebna znanja (know-how))

- (1) Obveza nekonkuriranja, u smislu članka 9. stavka a) ove Odluke, smatra se svaka neposredna ili posredna obveza radi koje kupac ne može proizvoditi, prodavati ili preprodavati zamjenske proizvode koji konkuriraju proizvodima koje su predmet sporazuma ili svaka neposredna ili posredna obveza kupca da kupi od dobavljača ili od

nekog drugog gospodarskog subjekata kojeg je odredio dobavljač više od 80% (osamdeset posto) od ukupne količine proizvoda ili usluga i njihovih substituta koje kupac kupuje na mjerodavnom tržištu, izračunato na temelju vrijednosti kupovine koju je realizirao u prethodnoj financijskoj godini.

- (2) Ne smatra se zabranjenim vertikalnim ograničenjem, u smislu članka 9. stavka a) ove Odluke, obveza nekonkuriranja koja traje pet godina ako kupac proda proizvode ili usluge koji su predmet sporazuma u poslovnom prostoru ili na zemlji čiji je vlasnik dobavljač, ili koje je dobavljač uzeo u zakup od treće strane koja nije povezane s kupcem, pod uvjetom da trajanje obveze nekonkuriranja ne premašuje razdoblje tijekom kojeg kupac koristi poslovni prostor ili zemlju dobavljača.
- (3) Posebnim znanjem (know-how), u smislu članka 9. stavka b) ove Odluke, smatra se paket nepatentiranih tehničkih informacija koje proističu iz iskustva i testiranja od strane dobavljača, a koji je:
  - a) tajan - podrazumijeva da know-how kao cjelina ili kao precizna konfiguracija i spoj svojih dijelova nije opće poznat ili lako dostupan;
  - b) značajan - podrazumijeva da know-how obuhvaća informacije koje su neophodne da bi kupac mogao koristiti, prodavati ili preprodavati proizvode koji su predmet sporazuma, a posebno za predstavljanje proizvoda u tijeku prodaje, metode utjecaja na korisnike, zaposlene s posebnim znanjima i financijski menadžment;
  - c) prepoznatljiv - podrazumijeva da know-how mora biti prezentiran na dostatno razumljiv način, kako bi bilo moguće provjeriti ispunjava li kriterije tajnosti i značajnosti.

V. TRŽIŠNI UDJEL I UKUPNI PRIHOD

Članak 11. (Tržišni udjel)

- (1) Skupno izuzeće za sporazume utvrđene u čl. 3. i 4. ove Odluke, se primjenjuju pod uvjetom da tržišni udjel dobavljača nije veći od 30% (trideset posto) na mjerodavnom tržištu, na kojem prodaje proizvode i/ili usluge koji su predmet sporazuma.
- (2) U slučaju vertikalnih sporazuma koji sadrže obveze koje se odnose na isključivu opskrbu, skupno izuzeće, u smislu čl. 3. i 4. ove Odluke, primjenjivat će se pod uvjetom da tržišni udjel kupca nije veći od 30% (trideset posto) na mjerodavnom tržištu na kojem kupuje proizvode ili usluge koje su predmet sporazuma.

Članak 12. (Izračun tržišnog udjela)

- (1) Tržišni udjel, utvrđen u članku 11. ove Odluke, izračunava se na temelju tržišne prodajne vrijednosti proizvoda ili usluga koje su predmet sporazuma, kao i ostalih proizvoda ili usluga koje dobavljač prodaje, a koje kupci smatraju međusobno zamjenjivim na mjerodavnom tržištu radi značajki, cijena i uporabe tih proizvoda ili usluga.
- (2) Ako podaci o tržišnoj vrijednosti gospodarskog subjekta nisu na raspolaganju, za utvrđivanje tržišnog udjela kupca na mjerodavnom tržištu na kojem kupuje proizvode ili usluge koji su predmet sporazuma mogu se koristiti procjene temeljene na drugim pouzdanim informacijama - primjenom tržišne kupovne vrijednosti ili procjene te vrijednosti, osim ako gospodarski subjekt nije obavljao djelatnost na mjerodavnom tržištu u financijskoj godini koja prethodi sklapanju sporazuma.

- (3) U svrhu utvrđivanja tržišnog udjela predviđenog u članku 11. ove Odluke primjenjuju se sljedeća pravila:
- a) tržišni udjel izračunava se na temelju podataka koji se odnose na predhodnu kalendarsku godinu;
  - b) tržišni udjel obuhvaća sve proizvode koji se osiguravaju integriranim distributerima u svrhu prodaje;
  - c) ako tržišni udjel gospodarskih subjekata, u trenutku sklapanja sporazuma, nije veći od 30% (trideset posto), ali se naknadno poveća iznad te razine, ne premašujući 35% (tridesetpet posto), izuzeće će se primjenjivati tijekom razdoblja od dvije uzastopne kalendarske godine nakon godine u kojoj je prag tržišnog udjela od 30% (trideset posto) prvi put premašen;
  - d) ako tržišni udjel u trenutku sklapanja sporazuma nije veći od 30% (trideset posto), ali se naknadno poveća iznad 35% (tridesetpet posto), grupno izuzeće će se nastaviti primjenjivati tijekom jedne kalendarske godine koja slijedi godinu u kojoj je razina tržišnog udjela od 35% (tridesetpet posto) prvi put premašena;
  - e) prednosti predviđene u točkama (c) i (d) ovoga članka, ne mogu se kombinirati u svrhu produljenja trajanja grupnog izuzeća na više od dvije kalendarske godine.

Članak 13.

(Izračun ukupnog godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta)

- (1) Ukupni godišnji prihod, u smislu čl. 5. i 6. ove Odluke, izračunava se kao ukupni prihod od prodaje proizvoda i/ili usluga koji gospodarski subjekt, stranka u vertikalnom sporazumu, ostvari tijekom financijske godine koja prethodi sklapanju sporazuma i kojem se dodaje ukupni godišnji prihod ostvaren od gospodarskih subjekata povezani s tim gospodarskim subjektom.
- (2) U izračunu ukupnog godišnjeg prihoda, iz stavka (1) ovoga članka, ne uzima se ukupni godišnji prihod ostvaren između gospodarskih subjekata, stranaka u vertikalnom sporazumu, i s njima povezanim gospodarskim subjektima, niti prihod ostvareni između povezanih gospodarskih subjekata.
- (3) U ukupni godišnji prihod, izračunat u smislu st. (1) i (2) ovoga članka, ne uključuje se iznos poreza na dodanu vrijednost, drugi porezi koji se izravno odnose na promet i rabat i carinske pristojbe.
- (4) Skupno izuzeće u smislu ove Odluke, primjenjivat će se ako u razdoblja od dvije uzastopne financijske godine ukupan godišnji prihoda bude povećan najviše 10% (deset posto).

Članak 14.

(Ostali kriteriji koje mora ispuniti vertikalni sporazum za skupno izuzeće)

Prilikom ocjene uvjeta vertikalnog sporazuma za skupno izuzeće, pored odredbi članka 4. stavka (3) Zakona i ove Odluke, uzimaju se u obzir i kriteriji:

- a) struktura mjerodavnog tržišta s obzirom na ponudu i potražnju;
- b) postojanje paralelne mreže vertikalnih sporazuma;

- c) tržišni položaj tržišnih konkurenata na mjerodavnom tržištu,

VI. PRIJAVA SPORAZUMA ZA POJEDINAČNO IZUZEĆE I UVJETI UKIDANJA

Članak 15.

(Prijava sporazuma za pojedinačno izuzeće)

- (1) Vertikalni sporazum koji ispunjava uvjete za skupno izuzeće iz ove Odluke, u smislu članka 7. stavka (3) Zakona, ne moraju se podnijeti na ocjenu Konkurencijskom vijeću radi pojedinačnog izuzeća iz članka 5. Zakona.
- (2) Zahtjev za pojedinačnim izuzećem vertikalnog sporazuma može se podnijeti, u skladu s člankom 5. Zakona, ako predmetni sporazum nije obuhvaćen skupnim izuzećem u smislu ove Odluke.

Članak 16.

(Uvjeti za ukidanje skupnog izuzeća za vertikalne sporazume)

- (1) Konkurencijsko vijeće, po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke, u smislu članka 7. stavka (4) Zakona, može pokrenuti postupak ocjene pojedinog sporazuma iz članka 3. ove Odluke, ako njegovi učinci (samostalno ili kumulativno) sa sličnim sporazumima na mjerodavnom tržištu, ne ispunjavaju uvjete za skupno izuzeće iz članka 4. stavka (3) Zakona, a posebno u slučaju:
  - a) kada je pristup ili konkurencija na mjerodavnom tržištu značajno ograničena kumulativnim učinkom paralelnih mreža vertikalnih sporazuma (sa sličnim vertikalnim ograničenjima) formiranim od strane konurentnih dobavljača ili kupaca koji zajedno pokrivaju više od 50% (pedeset posto) mjerodavnog tržišta.
  - b) kada kupac u kontekstu isključive opskrbe ili distribucije nema alternativni izvor opskrbe proizvoda ili usluga predmetnog sporazuma na mjerodavnom tržištu.
- (2) Ako Konkurencijsko vijeće pri ocjeni sukladnosti sporazuma s odredbama Zakona i ovom Odlukom, utvrdi da ne postoje razlozi za izuzeće sporazuma, rješenjem će ukinuti primjenu skupnog izuzeća za pojedini ili više vertikalnih sporazuma.

Članak 17.

(Vertikalni sporazumi na koje se ne primjenjuju skupno izuzeće)

Ova Odluka se neće primjenjivati na vertikalne sporazume čiji predmet i sadržaj spadaju u ovlasti drugih propisa o skupnom izuzeću, sukladno odredbama članka 7. Zakona.

VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 18.

(Prijelazne odredbe)

- (1) Vertikalni sporazumi iz ove Odluke sklopljeni do stupanja na snagu ove Odluke moraju biti usklađeni s njezinim odredbama do 31.12.2006. godine.
- (2) Izračun tržišnog udjela i ukupnog godišnjeg prihoda za vertikalne sporazume iz stavka 1. ovoga članka vršit će se sukladno odredbama ove Odluke.

Članak 19.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Službenom glasniku BiH«, a objavit će se i službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

K.V. broj:01-01-26-103-I/06

Sarajevo, 21. veljače 2006.godine

Predsjednica

Konkurencijskog vijeća

Sena Hatibović